

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 25 lipca 2018 r. *

Odesłanie prejudycjalne – Pilny tryb prejudycjalny – Współpraca policyjna i wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych – Europejski nakaz aresztowania – Decyzja ramowa 2002/584/WSiSW – Artykuł 1 ust. 3 – Procedury przekazywania osób między państwami członkowskimi – Warunki wykonania – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej – Artykuł 47 – Prawo do niezawisłego i bezstronnego sądu

W sprawie C-216/18 PPU

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez High Court (wysoki sąd, Irlandia) postanowieniem z dnia 23 marca 2018 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 27 marca 2018 r., w postępowaniu dotyczącym wykonania europejskich nakazów aresztowania wystawionych przeciwko

LM,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, A. Tizzano, wiceprezes, R. Silva de Lapuerta (sprawozdawca), M. Ilešič, J.L. da Cruz Vilaça, J. Malenovský, E. Levits i C.G. Fernlund, prezesi izb, A. Borg Barthet, J.C. Bonichot, A. Arabadžiev, S. Rodin, F. Biltgen, C. Lycourgos i E. Regan, sędziowie,

rzecznik generalny: E. Tanchev,

sekretarz: L. Hewlett, główny administrator,

zważywszy na wniosek sądu odsyłającego z dnia 23 marca 2018 r., który wpłynął do Trybunału w dniu 27 marca 2018 r., o rozpoznanie odesłania prejudycjalnego w trybie pilnym na podstawie art. 107 regulaminu postępowania przed Trybunałem,

zważywszy na postanowienie pierwszej izby z dnia 12 kwietnia 2018 r. o uwzględnieniu tego wniosku,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 1 czerwca 2018 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Minister for Justice and Equality przez M. Browne, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez S. Ní Chúlacháin, BL, R. Farrella, SC i K. Colmcille’a, BL,
- w imieniu LM przez C. Ó Maolchallanna, solicitor, M. Lynama, BL, i S. Guerina, SC, a także przez D. Stuart, BL,

* Język postępowania: angielski.

- w imieniu rządu hiszpańskiego przez M.A. Sampola Pucurulla, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu węgierskiego przez M.Z. Fehéra, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez M.K. Bulterman, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu polskiego przez Ł. Piebiaka, B. Majczynę i J. Sawicką, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez J. Tomkina, H. Krämera, B. Martenczuka, R. Troostersa i K. Banks, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 28 czerwca 2018 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 1 ust. 3 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. 2002, L 190, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 6, s. 34), zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. (Dz.U. 2009, L 81, s. 24) (zwaną dalej „decyzją ramową 2002/584”).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach wykonywania w Irlandii europejskich nakazów aresztowania wystawionych przez sądy polskie przeciwko LM (zwanemu dalej „zainteresowanym”).

Ramy prawne

Traktat UE

- 3 Artykuł 7 TUE stanowi:

„1. Na uzasadniony wniosek jednej trzeciej państw członkowskich, Parlamentu Europejskiego lub Komisji Europejskiej, Rada, stanowiąc większością czterech piątych swych członków po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, może stwierdzić istnienie wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez państwo członkowskie wartości, o których mowa w artykule 2. Przed dokonaniem takiego stwierdzenia Rada wysłuchuje dane państwo członkowskie i, stanowiąc zgodnie z tą samą procedurą, może skierować do niego zalecenia.

Rada regularnie bada, czy powody dokonania takiego stwierdzenia pozostają aktualne.

2. Rada Europejska, stanowiąc jednomyślnie na wniosek jednej trzeciej państw członkowskich lub Komisji Europejskiej i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, może stwierdzić, po wezwaniu państwa członkowskiego do przedstawienia swoich uwag, poważne i stałe naruszenie przez to państwo członkowskie wartości, o których mowa w artykule 2.

3. Po dokonaniu stwierdzenia na mocy ustępu 2, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, może zdecydować o zawieszeniu niektórych praw wynikających ze stosowania traktatów dla tego państwa członkowskiego, łącznie z prawem do głosowania przedstawiciela rządu tego państwa członkowskiego w Radzie. Rada uwzględnia przy tym możliwe skutki takiego zawieszenia dla praw i obowiązków osób fizycznych i prawnych.

Obowiązki, które ciążą na tym państwie członkowskim na mocy traktatów, pozostają w każdym przypadku wiążące dla tego państwa.

[...]”.

Karta

- 4 Tytuł VI Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”), opatrzony nagłówkiem „Wymiar sprawiedliwości”, obejmuje art. 47, zatytułowany „Prawo do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu”, który stanowi:

„Każdy, kogo prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem, zgodnie z warunkami przewidzianymi w niniejszym artykule.

Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy. Każdy ma możliwość uzyskania porady prawnej, skorzystania z pomocy obrońcy i przedstawiciela.

[...]”.

- 5 Wyjaśnienia dotyczące karty praw podstawowych (Dz.U. 2007, C 303, s. 17) uściślają odnośnie do art. 47 akapit drugi karty, że przepis ten odpowiada art. 6 ust. 1 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC”).
- 6 Artykuł 48 karty, zatytułowany „Domniemanie niewinności i prawo do obrony”, stanowi:

„1. Każdego oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona zgodnie z prawem.

2. Każdemu oskarżonemu gwarantuje się poszanowanie prawa do obrony”.

Decyzja ramowa 2002/584

- 7 Motywy 5–8, 10 i 12 decyzji ramowej 2002/584 mają następujące brzmienie:

„(5) [...] wprowadzenie nowego, uproszczonego systemu przekazywania osób skazanych bądź podejrzanych, w celach wykonania wyroku lub wszczęcia postępowania prowadzącego do wydania wyroku w sprawach karnych, stwarza możliwość usunięcia złożoności obecnych procedur ekstradycyjnych i związanej z nimi możliwości przewlekania postępowania. [...]

(6) Europejski nakaz aresztowania, przewidziany w niniejszej decyzji ramowej stanowi pierwszy konkretny środek w dziedzinie prawa karnego wprowadzający zasadę wzajemnego uznawania, którą Rada Europejska określa jako »kamień węgielny« współpracy sądowej.

(7) Jako że cel, jakim jest zastąpienie systemu wielostronnej ekstradycji zbudowan[ego] na fundamencie Europejskiej konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r., nie może zostać w sposób wystarczający osiągnięty przez działające jednostronnie państwa członkowskie, natomiast z uwagi na rozmiary lub skutki możliwe jest lepsze jego osiągnięcie na poziomie Unii, Rada może przyjąć odpowiednie środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 2 [UE] i art. 5 [WE]. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, wymienioną w tym ostatnim artykule, niniejsza decyzja ramowa nie wykracza poza środki niezbędne dla osiągnięcia tego celu.

(8) Decyzje w sprawie wykonywania europejskiego nakazu aresztowania należy poddawać należyтым kontrolom, co oznacza, że organ sądowy państwa członkowskiego, na terytorium którego osoba, której wniosek dotyczy, została aresztowana, zobowiązany jest do podjęcia decyzji w sprawie przekazania tej osoby.

[...]

(10) Mechanizm europejskiego nakazu aresztowania opiera się na wysokim stopniu zaufania w stosunkach między państwami członkowskimi. Jego wykonanie można zawiesić jedynie w przypadku poważnego i trwałego naruszenia przez jedno z państw członkowskich zasad określonych w art. 6 ust. 1 [UE, obecnie, po zmianie, w art. 2 TUE], ustalon[ego] przez Radę [Europejską] na podstawie art. 7 ust. 1 [UE, obecnie, po zmianie, art. 7 ust. 2 TUE] ze skutkami określonymi w jego art. 7 ust. 2 [obecnie, po zmianie, art. 7 ust. 3 TUE].

[...]

(12) Niniejsza decyzja ramowa respektuje prawa podstawowe i przestrzega zasad uznanych w art. 6 [UE] oraz tych, które znajdują odbicie w [karcie], w szczególności w jej rozdziale VI. Żadnego z przepisów niniejszej decyzji ramowej nie należy interpretować jako zakazującego odmowy przekazania osoby, w odniesieniu do której europejski nakaz aresztowania został wydany, kiedy istnieją, oparte o obiektywne przesłanki, podstawy do przypuszczenia, że wymieniony nakaz aresztowania został wydany w celu ścigania lub ukarania osoby ze względu na jej płeć, rasę, religię, pochodzenie etniczne, obywatelstwo, język, poglądy polityczne lub orientację seksualną, lub że jej sytuacja może ulec pogorszeniu z jednej z tych przyczyn.

[...]”.

8 Artykuł 1 decyzji ramowej, zatytułowany „Definicja europejskiego nakazu aresztowania i zobowiązania do jego wykonania”, przewiduje:

„1. Europejski nakaz aresztowania stanowi decyzję sądową wydaną przez państwo członkowskie w celu aresztowania i przekazania przez inne państwo członkowskie osoby, której dotyczy wniosek, w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności bądź środka zabezpieczającego [polegającego na pozbawieniu wolności].

2. Państwa członkowskie wykonują każdy europejski nakaz aresztowania w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej.

3. Niniejsza decyzja ramowa nie skutkuje modyfikacją obowiązku poszanowania praw podstawowych i podstawowych zasad prawa zawartych w art. 6 [UE]”.

9 W art. 3, 4 i 4a wspomnianej decyzji ramowej wymieniono podstawy obligatoryjnej i fakultatywnej odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania.

10 Artykuł 7 tej decyzji ramowej, zatytułowany „Powołanie organu centralnego”, stanowi:

„1. Każde państwo członkowskie może wyznaczyć organ centralny lub, jeśli jego system prawny przewiduje taką możliwość, więcej niż jeden organ centralny wspomagający właściwe organy sądowe.

2. Państwo członkowskie może, jeśli to wskazane z uwagi na uwarunkowania organizacyjne jego wewnętrznego systemu sądowego, nałożyć na organ lub organy centralne odpowiedzialność za urzędowe przekazywanie i odbiór europejskich nakazów aresztowania, jak również za wszelką inną odnośną korespondencję urzędową.

Państwo członkowskie pragnące wykorzystać możliwości wynikające z niniejszego artykułu powiadamiają Sekretariat Generalny Rady odnośnie do wyznaczonego organu lub organów centralnych. Powiadomienia te wiążą wszystkie organy wydającego nakaz państwa członkowskiego”.

11 Zgodnie z art. 15 decyzji ramowej, zatytułowanym „Decyzja o przekazaniu”:

„1. Decyzję o tym, czy dana osoba ma zostać przekazana, podejmuje wykonujący nakaz organ sądowy z uwzględnieniem terminów i zgodnie z warunkami określonymi w niniejszej decyzji ramowej.

2. Jeśli wykonujący organ sądowy uważa informacje przekazane przez wydające nakaz państwo członkowskie za niewystarczające do celów podjęcia decyzji o przekazaniu, występuje o bezzwłoczne przekazanie niezbędnych informacji uzupełniających, w szczególności w odniesieniu do art. 3–5 oraz art. 8, oraz może ustalić termin ich otrzymania, z uwzględnieniem konieczności zachowania terminu określonego w art. 17.

[...]”.

Prawo irlandzkie

12 Decyzja ramowa 2002/584 została transponowana do irlandzkiego wewnętrznego porządku prawnego na mocy European Arrest Warrant Act 2003 (ustawy o europejskim nakazie aresztowania z 2003 r.).

13 Sekcja 37 ust. 1 ustawy o europejskim nakazie aresztowania z 2003 r. stanowi:

„Nikt nie zostanie przekazany na podstawie niniejszej ustawy, jeśli:

a) jego przekazanie byłoby niezgodne z zobowiązaniami państwa wynikającymi z:

- (i) [EKPC]; lub
- (ii) protokołami do [EKPC];

b) jego przekazanie stanowiłoby naruszenie jakiegokolwiek postanowienia konstytucji [...]”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

14 W dniach 1 lutego 2012 r., 4 czerwca 2012 r. i 26 września 2013 r. sądy polskie wydały przeciwko zainteresowanemu trzy europejskie nakazy aresztowania (zwane dalej „ENA”) w celu jego zatrzymania i przekazania tym organom sądowym, a następnie przeprowadzenia postępowania karnego w sprawie między innymi nielegalnego obrotu środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi.

- 15 W dniu 5 maja 2017 r. zainteresowany został zatrzymany w Irlandii na podstawie tych ENA i postawiony przed sądem odsyłającym, High Court (wysoki sąd, Irlandia). Poinformował on ten sąd, że nie wyraża zgody na przekazanie go polskim organom sądowym, po czym został umieszczony w areszcie w oczekiwaniu na decyzję w sprawie przekazania go polskim organom.
- 16 Aby uzasadnić, dlaczego sprzeciwia się przekazaniu, zainteresowany wskazał między innymi, że to przekazanie naraziłoby go na rzeczywiste ryzyko rażącego naruszenia prawa do sądu z pogwałceniem art. 6 EKPC. W tym względzie zainteresowany podniósł w szczególności, że niedawne zmiany w ustawodawstwie reformujące system sądowy w Rzeczypospolitej Polskiej pozbawiają go prawa do rzetelnego procesu sądowego. Zmiany te jego zdaniem fundamentalnie podważają podstawę wzajemnego zaufania pomiędzy organem sądowym wydającym europejski nakaz aresztowania a organem wykonującym ten nakaz, co zagraża działaniu mechanizmu europejskiego nakazu aresztowania.
- 17 Zainteresowany opiera się przede wszystkim na uzasadnionym wniosku Komisji z dnia 20 grudnia 2017 r., przedstawionym zgodnie z art. 7 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej, dotyczącym praworządności w Polsce [COM(2017) 835 final] (zwanym dalej „uzasadnionym wnioskiem”), a także na dokumentach, do których on się odnosi.
- 18 W uzasadnionym wniosku Komisja w pierwszej kolejności przedstawia szczegółowo tło i historię reform legislacyjnych, następnie porusza dwa zagadnienia, które budzą szczególny niepokój, czyli brak niezależnej i zgodnej z prawem kontroli zgodności z Konstytucją oraz zagrożenia dla niezawisłości sądów powszechnych, a wreszcie wzywa Radę do stwierdzenia, że istnieje wyraźne ryzyko poważnego naruszenia przez Rzeczpospolitą Polską wartości, o których mowa w art. 2 TUE, i do skierowania do tego państwa członkowskiego odpowiednich zaleceń w tym względzie.
- 19 Uzasadniony wniosek przedstawia ponadto ustalenia Komisji Rady Europy na rzecz demokracji przez prawo dotyczące sytuacji w Rzeczypospolitej Polskiej oraz skutków niedawnych reform legislacyjnych dla systemu sądowego tego państwa członkowskiego.
- 20 Wreszcie w uzasadnionym wniosku odnotowano, że – w okresie poprzedzającym przedstawienie wniosku – głębokie zaniepokojenie w tym względzie wyraziły następujące instytucje i organizacje międzynarodowe oraz europejskie: Komitet Praw Człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych, Rada Europejska, Parlament Europejski i Europejska Sieć Rad Sądownictwa; oraz na poziomie krajowym polski Sąd Najwyższy, Trybunał Konstytucyjny, Rzecznik Praw Obywatelskich, Krajowa Rada Sądownictwa, organizacje sędziowskie i stowarzyszenia prawników.
- 21 Na podstawie informacji zawartych w uzasadnionym wniosku oraz ustaleń Komisji Rady Europy na rzecz demokracji przez prawo dotyczących sytuacji w Rzeczypospolitej Polskiej oraz skutków niedawnych reform legislacyjnych dla systemu sądowego tego państwa członkowskiego sąd odsyłający skonkludował, że poprzez skumulowany efekt reform legislacyjnych, które przeprowadzono w Rzeczypospolitej Polskiej od 2015 r., dotyczących między innymi: Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego, Krajowej Rady Sądownictwa, organizacji sądów powszechnych, Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, w tym państwie członkowskim została naruszona zasada państwa prawnego. Sąd odsyłający oparł ten wniosek na stwierdzeniu zmian uważanych za szczególnie znaczące, takich jak:
  - zmiany dotyczące konstytucyjnej roli Krajowej Rady Sądownictwa w zakresie gwarantowania niezawisłości wymiaru sprawiedliwości, w połączeniu z niezgodnymi z prawem nominacjami do Trybunału Konstytucyjnego przez rząd polski i odmową publikacji przez ten rząd niektórych orzeczeń;

- fakt, że Minister Sprawiedliwości jest obecnie Prokuratorem Generalnym i ma prawo aktywnie uczestniczyć w ściganiu przestępstw oraz że sprawuje władzę dyscyplinarną nad prezesami sądów, co może ograniczać swobodę działania tych prezesów, a w konsekwencji będzie mieć wpływ na administrowanie wymiarem sprawiedliwości;
  - fakt, że na Sąd Najwyższy mają wpływ przymusowe przeniesienia w stan spoczynku i przyszłe nominacje oraz że nowy skład Krajowej Rady Sądownictwa będzie w znacznym stopniu zdominowany przez nominacje o charakterze politycznym; oraz
  - fakt, że w znacznym stopniu naruszono rzetelność i sprawność działania Trybunału Konstytucyjnego, a wobec tego nie ma gwarancji, że ustawy w Polsce będą zgodne z polską Konstytucją, co samo w sobie oddziałuje na cały system wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych.
- 22 W tych okolicznościach sąd odsyłający uznał, że z tego względu, iż „szerokie i niepodlegające kontroli” uprawnienia systemu sądownictwa w Rzeczypospolitej Polskiej są sprzeczne z uprawnieniami przyznanymi w państwie demokratycznym, które rządzi się zasadą państwa prawnego, istnieje rzeczywiste ryzyko, iż proces zainteresowanego w wydającym nakaz państwie członkowskim będzie arbitralny. Tym samym przekazanie zainteresowanego prowadziłoby do naruszenia jego praw określonych w art. 6 EKPC, a wobec tego należałoby odmówić przekazania, zgodnie z prawem irlandzkim i z art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 w związku z jej motywem 10.
- 23 W tym względzie sąd odsyłający wskazał, że w wyroku z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru (C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198) Trybunał orzekł, w kontekście przekazania mogącego prowadzić do naruszenia art. 3 EKPC, że jeśli wykonujący nakaz organ sądowy stwierdzi istnienie systemowych lub ogólnych nieprawidłowości w zakresie ochrony prawnej w państwie wydającym nakaz, konieczne jest, by wykonujący nakaz organ sądowy dokonał oceny, w sposób konkretny i dokładny, czy istnieją poważne i sprawdzone podstawy, aby uznać, że zainteresowana osoba będzie narażona na rzeczywiste niebezpieczeństwo poddania w tym państwie członkowskim nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu. W tym wyroku Trybunał Sprawiedliwości określił również dwuetapową procedurę, którą wykonujący nakaz organ sądowy powinien zastosować w takich okolicznościach. Organ ten powinien przede wszystkim ustalić istnienie ogólnych lub systemowych nieprawidłowości w zabezpieczeniach dostępnych w wydającym nakaz państwie członkowskim, a następnie zwrócić się do organu sądowego tego ostatniego o wszelkie niezbędne informacje uzupełniające dotyczące ochrony danej osoby.
- 24 Tymczasem sąd odsyłający stawia pytanie o to, czy w sytuacji gdy wykonujący nakaz organ sądowy stwierdził naruszenie przez wydające nakaz państwo członkowskie wspólnej wartości, jaką jest zasada państwa prawnego, o której mowa w art. 2 TUE, i gdy to systemowe naruszenie stanowi z natury podstawową wadę systemu sądownictwa, wciąż znajduje zastosowanie – zgodnie z wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru (C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198) – wymóg przeprowadzenia w sposób konkretny i dokładny oceny istnienia poważnych i sprawdzonych podstaw do uznania, że dana osoba będzie narażona na ryzyko naruszenia jej prawa do rzetelnego procesu sądowego, ustanowionego w art. 6 EKPC, czy też w takich okolicznościach można łatwo dojść do wniosku, że organ wydający nakaz nigdy nie będzie mógł udzielić żadnych konkretnych gwarancji w zakresie rzetelnego procesu sądowego w odniesieniu do tej osoby, biorąc pod uwagę systemowy charakter naruszenia zasady państwa prawnego, a tym samym wykonujący nakaz organ sądowy nie może być zobowiązany do wykazania, że istnieją takie podstawy.

25 W tych okolicznościach High Court (wysoki sąd) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) Czy – niezależnie od wniosków sformułowanych przez Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru (C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198) – w przypadku gdy sąd krajowy stwierdzi, że istnieją przekonujące dowody, iż panujące w wydającym nakaz państwie członkowskim warunki naruszają podstawowe prawo do rzetelnego procesu sądowego, ponieważ sam wymiar sprawiedliwości w wydającym nakaz państwie członkowskim nie jest już oparty na zasadzie państwa prawnego, konieczne jest, aby wykonujący nakaz organ sądowy dokonał dodatkowych ustaleń, w sposób konkretny i dokładny, czy zainteresowana osoba jest narażona na ryzyko nierzetelnego procesu sądowego, skoro proces będzie się toczyć w ramach systemu, który przestał opierać się na zasadzie państwa prawnego?
- 2) Czy jeśli kryteria, na których należy się oprzeć, wymagają przeprowadzenia konkretnej analizy, czy zainteresowana osoba narażona jest na rzeczywiste ryzyko naruszenia prawa do sądu i czy jeśli sąd krajowy doszedł do wniosku, że doszło do systemowego naruszenia zasady państwa prawnego, tenże sąd krajowy jako wykonujący nakaz organ sądowy ma obowiązek zwrócić się do wydającego nakaz organu sądowego o przedstawienie dodatkowych niezbędnych informacji, dzięki którym mógłby odrzucić podejrzenie ryzyka nierzetelnego procesu sądowego, a jeśli tak – jakiego rodzaju gwarancje dotyczące rzetelnego procesu sądowego należałoby w tym względzie przedstawić?”

W przedmiocie trybu pilnego

- 26 Sąd odsyłający wniósł o zastosowanie do niniejszego odesłania pilnego trybu prejudycjalnego przewidzianego w art. 107 regulaminu postępowania przed Trybunałem.
- 27 W uzasadnieniu tego wniosku sąd odsyłający stwierdza między innymi, że zainteresowany jest obecnie pozbawiony wolności w oczekiwaniu na decyzję o przekazaniu go polskim władzom, i że odpowiedź na postawione pytania będzie rozstrzygająca dla podjęcia takiej decyzji.
- 28 Należy wskazać w pierwszej kolejności, że odesłanie prejudycjalne będące przedmiotem niniejszej sprawy dotyczy wykładni decyzji ramowej 2002/584, która wchodzi w zakres dziedzin objętych tytułem V części trzeciej traktatu FUE, dotyczącym przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Odesłanie to może w konsekwencji podlegać rozpoznaniu w pilnym trybie prejudycjalnym.
- 29 W drugiej kolejności, jeśli chodzi o kryterium pilności, to zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału należy wziąć pod uwagę fakt, że zainteresowany jest obecnie pozbawiony wolności, a jego pobyt w areszcie zależy od wyniku sporu w postępowaniu głównym. Ponadto sytuację zainteresowanego należy ocenić na dzień rozpatrywania wniosku o zastosowanie do odesłania prejudycjalnego trybu pilnego (wyrok z dnia 10 sierpnia 2017 r., Zdiazsek, C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, pkt 72 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 30 W niniejszym wypadku, po pierwsze, bezsporne jest, że w tym dniu zainteresowany przebywał w areszcie. Po drugie, jego pozostanie w areszcie zależy od rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym, ponieważ zastosowane wobec niego zatrzymanie zostało zarządzone, zgodnie z wyjaśnieniami przedstawionymi przez sąd odsyłający, w ramach wykonywania ENA.
- 31 W tych okolicznościach na wniosek sędziego sprawozdawcy i po wysłuchaniu rzecznika generalnego pierwsza izba Trybunału postanowiła w dniu 12 kwietnia 2018 r. uwzględnić wniosek sądu odsyłającego o rozpoznanie odesłania prejudycjalnego w trybie pilnym.
- 32 Ponadto postanowiono przekazać sprawę do Trybunału w celu przydzielenia jej wielkiej izbie.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 33 Na wstępie należy zauważyć, że z uzasadnienia postanowienia odsyłającego, a także z odesłania do wyroku z dnia 5 kwietnia 2016 r., *Aranyosi i Căldăraru* (C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), zawartego w samej treści pytania pierwszego wynika, że pytania postawione przez sąd odsyłający dotyczą warunków pozwalających wykonującemu nakaz organowi sądowemu wstrzymać się, na podstawie art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584, od wykonania europejskiego nakazu aresztowania z uwagi na ryzyko naruszenia, w wypadku przekazania osoby ściganej wydającemu nakaz organowi sądowemu, prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego przed niezawisłym sądem, potwierdzonego w art. 6 ust. 1 EKPC, który odpowiada art. 47 akapit drugi karty, jak wynika z pkt 5 niniejszego wyroku.
- 34 Trzeba tym samym stwierdzić, że poprzez oba pytania, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy wykładni art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 należy dokonywać w ten sposób, że w sytuacji, gdy wykonujący nakaz organ sądowy, mający zadecydować o przekazaniu osoby wskazanej w europejskim nakazie aresztowania wydanym w celu prowadzenia postępowania karnego, posiada informacje, takie jak zawarte w przyjętym na podstawie art. 7 ust. 1 TUE uzasadnionym wniosku Komisji, mogące wskazywać na istnienie rzeczywistego ryzyka naruszenia prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, gwarantowanego przez art. 47 akapit drugi karty, ze względu na systemowe lub ogólne nieprawidłowości w zakresie niezawisłości władzy sądowniczej wydającego nakaz państwa członkowskiego, wspomniany organ powinien zweryfikować w sposób konkretny i dokładny, czy istnieją poważne i sprawdzone podstawy, aby uznać, że dana osoba będzie narażona na takie ryzyko w razie jej przekazania do wspomnianego państwa członkowskiego. Na wypadek odpowiedzi twierdzącej sąd odsyłający zwraca się do Trybunału o uściślenie warunków, jakie musi spełniać taka weryfikacja.
- 35 W celu udzielenia odpowiedzi na postawione pytania należy przypomnieć, że prawo Unii opiera się na zasadniczym założeniu, zgodnie z którym każde państwo członkowskie dzieli z wszystkimi innymi państwami członkowskimi – i przyjmuje, że państwa te dzielą z nim – szereg wspólnych wartości, na których opiera się Unia, jak sprecyzowano w art. 2 TUE. Założenie to oznacza i uzasadnia istnienie wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi, że wartości te będą uznawane, i że zatem prawo Unii, które wprowadza je w życie, będzie przestrzegane (wyrok z dnia 6 marca 2018 r., *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, pkt 34 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 36 Zarówno zasada wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi, jak i zasada wzajemnego uznawania, która sama w sobie opiera się na wzajemnym zaufaniu między nimi (zob. podobnie wyrok z dnia 10 sierpnia 2017 r., *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, pkt 49 i przytoczone tam orzecznictwo), mają w prawie Unii fundamentalne znaczenie, gdyż umożliwiają one utworzenie i utrzymywanie przestrzeni bez granic wewnętrznych. Dokładniej rzecz ujmując, zasada wzajemnego zaufania wymaga, w szczególności w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, aby każde z tych państw uznawało – z zastrzeżeniem wyjątkowych okoliczności – że wszystkie inne państwa członkowskie przestrzegają prawa Unii, a zwłaszcza praw podstawowych uznanych w tym prawie (wyrok z dnia 10 listopada 2016 r., *Poltorak*, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 37 A zatem przy wykonywaniu prawa Unii państwa członkowskie mogą być zobowiązane na mocy tego właśnie prawa przyjmować domniemanie przestrzegania praw podstawowych przez inne państwa członkowskie, a tym samym nie tylko nie mogą one wymagać od innego państwa członkowskiego poziomu ochrony krajowej praw podstawowych wyższego od poziomu zapewnionego w prawie Unii, lecz także – z zastrzeżeniem wyjątkowych przypadków – nie mogą one sprawdzać, czy to inne państwo członkowskie rzeczywiście przestrzegało w konkretnym wypadku praw podstawowych zagwarantowanych przez Unię [opinia 2/13 (przystąpienie Unii do EKPC) z dnia 18 grudnia 2014 r., EU:C:2014:2454, pkt 192].

- 38 Z motywu 6 decyzji ramowej 2002/584 wynika, że europejski nakaz aresztowania przewidziany w tej decyzji ramowej stanowi pierwszy konkretny środek w dziedzinie prawa karnego wprowadzający zasadę wzajemnego uznawania.
- 39 Jak wynika w szczególności z art. 1 ust. 1 i 2 oraz z motywów 5 i 7 decyzji ramowej 2002/584, ma ona na celu zastąpienie systemu wielostronnej ekstradycji, zbudowanego na fundamencie Europejskiej konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r., systemem przekazywania między organami sądowymi osób skazanych bądź podejrzanych w celu wykonania wyroku lub prowadzenia postępowania karnego, przy czym ten drugi system jest oparty na zasadzie wzajemnego uznawania (wyrok z dnia 10 listopada 2016 r., Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, pkt 25 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 40 Decyzja ramowa 2002/584 służy zatem, dzięki ustanowieniu nowego, prostszego i wydajniejszego systemu przekazywania osób skazanych lub podejrzanych o naruszenie przepisów ustawy karnej, ułatwieniu i przyspieszeniu współpracy sądowej, przyczyniając się w ten sposób do realizacji wyznaczonego Unii celu, jakim jest ustanowienie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w oparciu o wysoki stopień zaufania, jakie powinno istnieć między państwami członkowskimi (wyrok z dnia 10 listopada 2016 r., Poltorak, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, pkt 25 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 41 W obszarze regulowanym decyzją ramową 2002/584 zasada wzajemnego uznawania, stanowiąca, jak wynika zwłaszcza z jej motywu 6, „kamień węgielny” współpracy sądowej w sprawach karnych, znajduje zastosowanie w art. 1 ust. 2 decyzji ramowej, wprowadzającym regułę, zgodnie z którą państwa członkowskie wykonują każdy europejski nakaz aresztowania w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami tej samej decyzji ramowej. Wykonujące nakaz organy sądowe mogą co do zasady odmówić wykonania takiego nakazu wyłącznie z enumeratywnie wyliczonych powodów odmowy wykonania, przewidzianych w decyzji ramowej 2002/584, a wykonanie europejskiego nakazu aresztowania można uzależnić wyłącznie od jednego z warunków ściśle określonych w art. 5 tej decyzji ramowej. W konsekwencji wykonanie europejskiego nakazu aresztowania stanowi zasadę, zaś odmowa wykonania jest przewidziana jako wyjątek, który należy interpretować ściśle (zob. podobnie wyrok z dnia 10 sierpnia 2017 r., Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, pkt 49, 50 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 42 Tym samym decyzja ramowa 2002/584 wyraźnie wskazuje podstawy obligatoryjnej (art. 3) i fakultatywnej (art. 4 i 4a) odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania oraz gwarancje, jakich powinno udzielić wydające nakaz państwo członkowskie w szczególnych wypadkach (art. 5) (zob. wyrok z dnia 10 sierpnia 2017 r., Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, pkt 51).
- 43 Niemniej jednak Trybunał przyznał, że „w wyjątkowych okolicznościach” mogą zostać wprowadzone ograniczenia dotyczące zasad wzajemnego uznawania i wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi (zob. wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 82 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 44 W tym kontekście Trybunał uznał, pod pewnymi warunkami, możliwość umorzenia przez wykonujący nakaz organ sądowy postępowania w przedmiocie przekazania, wprowadzonego decyzją ramową 2002/584, jeśli w wyniku takiego przekazania osoba ścigana mogłaby zostać narażona na ryzyko nieludzkiego lub poniżającego traktowania w rozumieniu art. 4 karty (zob. podobnie wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 104).
- 45 W tym względzie Trybunał oparł się po pierwsze, na art. 1 ust. 3 tej decyzji ramowej, który przewiduje, że nie może ona skutkować modyfikacją obowiązku poszanowania praw podstawowych oraz podstawowych zasad prawa, które zostały określone w art. 2 i 6 TUE a po drugie, na bezwzględnym charakterze prawa podstawowego gwarantowanego w art. 4 karty (zob. podobnie wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 83, 85).

- 46 W niniejszej sprawie, powołując się na uzasadniony wniosek i dokumenty, do których on się odnosi, zainteresowany sprzeciwił się przekazaniu go polskim organom sądowym, twierdząc w szczególności, że takie przekazanie naraziłoby go na rzeczywiste ryzyko rażącego naruszenia prawa do sądu z powodu braku niezawisłości sądów wydającego nakaz państwa członkowskiego, wynikającej z wdrożenia w tym państwie członkowskim niedawnych reform legislacyjnych systemu sądownictwa.
- 47 Należy zatem przede wszystkim ustalić, czy – podobnie jak rzeczywiste ryzyko naruszenia art. 4 karty – rzeczywiste ryzyko naruszenia prawa podstawowego danej osoby do niezależnego sądu, a w konsekwencji jej prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, o którym mowa w art. 47 akapit drugi karty, może pozwolić organowi sądowemu wykonującemu nakaz, w drodze wyjątku, wstrzymać się od wykonania europejskiego nakazu aresztowania na podstawie art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584.
- 48 W tym względzie należy podkreślić, że wymóg niezawisłości sędziów wchodzi w zakres istotnej treści prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, które ma podstawowe znaczenie jako gwarancja ochrony wszystkich praw, jakie jednostki wywodzą z prawa Unii i zachowania wartości wspólnych państwom członkowskim, określonych w art. 2 TUE, w szczególności wartości w postaci państwa prawnego.
- 49 Unia jest bowiem Unią prawa, w której jednostki są uprawnione do zakwestionowania przed sądem zgodności z prawem każdej decyzji lub każdego innego aktu krajowego dotyczącego zastosowania wobec nich aktu Unii (wyrok z dnia 27 lutego 2018 r., Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 50 Zgodnie z art. 19 TUE, w którym skonkretyzowano afirmowaną w art. 2 TUE wartość państwa prawnego, zadanie zapewniania pełnego stosowania prawa Unii we wszystkich państwach członkowskich, a także ochrony sądowej praw, które jednostki wywodzą z prawa Unii, należy do sądów krajowych oraz do Trybunału (zob. podobnie wyroki: z dnia 27 lutego 2018 r., Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 6 marca 2018 r., Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 51 Samo istnienie skutecznej kontroli sądowej służącej zapewnieniu poszanowania prawa Unii jest nieodłączną cechą państwa prawnego (wyrok z dnia 27 lutego 2018 r., Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 52 Wynika stąd, że każde państwo członkowskie powinno zapewnić, by organy należące – jako „sąd” w znaczeniu określonym w prawie Unii – do jego systemu środków odwoławczych w dziedzinach objętych prawem Unii odpowiadały wymogom skutecznej ochrony sądowej (wyrok z dnia 27 lutego 2018 r., Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, pkt 37).
- 53 Tymczasem dla zagwarantowania tej ochrony rzeczą kluczową jest zachowanie niezawisłości takich organów, co potwierdza art. 47 akapit drugi karty, w którym wśród wymogów związanych z prawem podstawowym do skutecznego środka prawnego wymieniono dostęp do „niezawisłego” sądu (wyrok z dnia 27 lutego 2018 r., Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, pkt 41).
- 54 Niezawisłość sądów krajowych ma zasadnicze znaczenie w szczególności dla prawidłowego funkcjonowania systemu współpracy sądowej pod postacią mechanizmu odesłania prejudycjalnego przewidzianego w art. 267 TFUE, jako że – zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału – mechanizm ten może zostać uruchomiony jedynie przez organ, którego zadaniem jest stosowanie prawa Unii, spełniający w szczególności rzucone kryterium niezawisłości (wyrok z dnia 27 lutego 2018 r., Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, pkt 43).

- 55 W związku z tym, że jak wskazano w pkt 40 niniejszego wyroku, decyzja ramowa 2002/584 ma na celu wprowadzenie uproszczonego systemu bezpośredniego przekazywania osób między „organami sądowymi” w celu zapewnienia swobodnego przepływu orzeczeń sądowych w sprawach karnych w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, zachowanie niezawisłości takich organów jest również kluczową kwestią w ramach mechanizmu europejskiego nakazu aresztowania.
- 56 Decyzja ramowa 2002/584 opiera się bowiem na zasadzie, zgodnie z którą orzeczenia w przedmiocie europejskiego nakazu aresztowania korzystają z wszelkich gwarancji właściwych orzeczeniom sądowym, w tym wynikających z praw podstawowych i podstawowych zasad prawnych wskazanych w art. 1 ust. 3 omawianej decyzji ramowej. Wymaga to, aby nie tylko orzeczenie w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania, ale także orzeczenie dotyczące wydania takiego nakazu były wydawane przez organ sądowy spełniający wymogi skutecznej ochrony sądowej – w tym gwarancji niezawisłości – a tym samym aby cała procedura przekazywania osób między państwami członkowskimi uregulowana w decyzji ramowej 2002/584 była wykonywana pod kontrolą sądową (zob. podobnie wyrok z dnia 10 listopada 2016 r., Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 57 Ponadto należy wskazać, że w ramach postępowania karnego, na etapie postępowania przygotowawczego lub na etapie postępowania wykonawczego w odniesieniu do kary bądź środka zabezpieczającego polegających na pozbawieniu wolności, lub też w ramach postępowania karnego co do istoty, które pozostają poza zakresem stosowania decyzji ramowej 2002/584 i prawa Unii, państwa członkowskie nadal podlegają obowiązkowi przestrzegania praw podstawowych mających umocowanie w EKPC lub w ich prawach krajowych, w tym prawa do rzetelnego procesu sądowego i wynikających z niego gwarancji (zob. podobnie wyrok z dnia 30 maja 2013 r., F, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, pkt 48).
- 58 U podstaw wysokiego poziomu zaufania między państwami członkowskimi, na którym opiera się mechanizm europejskiego nakazu aresztowania, leży wobec tego założenie, że sądy karne innych państw członkowskich, które w wyniku wykonania europejskiego nakazu aresztowania powinny przeprowadzić postępowanie przygotowawcze albo postępowanie wykonawcze w odniesieniu do kary pozbawienia wolności bądź środka polegającego na pozbawieniu wolności, a także postępowanie karne co do istoty sprawy, spełniają wymogi skutecznej ochrony sądowej, które obejmują w szczególności niezawisłość i bezstronność tych sądów.
- 59 Należy zatem stwierdzić, że istnienie rzeczywistego ryzyka narażenia osoby wskazanej w europejskim nakazie aresztowania, w razie przekazania jej wydającemu nakaz organowi sądowemu, na naruszenie jej prawa podstawowego do niezawisłego sądu, a w konsekwencji istotnej treści jej prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, zagwarantowanego w art. 47 akapit drugi karty, może pozwolić organowi sądowemu wykonującemu nakaz, w drodze wyjątku, na wstrzymanie się od wykonania europejskiego nakazu aresztowania na podstawie art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584.
- 60 Wynika stąd, że gdy tak jak w sprawie w postępowaniu głównym osoba wskazana w europejskim nakazie aresztowania sprzeciwia się swemu przekazaniu organowi sądowemu wydającemu nakaz i w tym kontekście powołuje się na istnienie systemowych lub co najmniej ogólnych nieprawidłowości, które według niej mogą mieć wpływ na niezawisłość władzy sądowniczej w wydającym nakaz państwie członkowskim oraz w ten sposób godzić w istotną treść jej prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, wykonujący nakaz organ sądowy jest zobowiązany dokonać oceny istnienia rzeczywistego ryzyka narażenia danej osoby na naruszenie tego prawa podstawowego przy podejmowaniu decyzji o przekazaniu jej organom tego państwa członkowskiego (zob. analogicznie wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 88).
- 61 W tym celu wykonujący nakaz organ sądowy powinien w pierwszej kolejności, w oparciu o obiektywne, wiarygodne, dokładne i należycie zaktualizowane informacje o funkcjonowaniu systemu sądowego w wydającym nakaz państwie członkowskim (zob. podobnie wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi

i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 89), dokonać oceny istnienia rzeczywistego ryzyka naruszenia prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, związanego z brakiem niezawisłości sądów tego państwa członkowskiego, z uwagi na systemowe lub ogólne nieprawidłowości w tym państwie. Informacje zawarte w uzasadnionym wniosku skierowanym niedawno przez Komisję do Rady na podstawie art. 7 ust. 1 TUE są szczególnie istotne w kontekście tej oceny.

- 62 Takiej oceny należy dokonać w świetle standardu ochrony prawa podstawowego gwarantowanego w art. 47 akapit drugi karty (zob. analogicznie wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru (C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 88 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 63 W związku z tym, w odniesieniu do wymogu niezawisłości sądów, który wchodzi w zakres istotnej treści tego prawa, należy przypomnieć, że jest on integralnym elementem sądenia i obejmuje dwa aspekty. Pierwszy aspekt, o charakterze zewnętrznym, wymaga, aby dany organ wypełniał swoje zadania w pełni autonomicznie, bez podległości w ramach hierarchii służbowej, bez podporządkowania komukolwiek, w sposób wolny od nakazów czy wytycznych z jakiegokolwiek źródła, oraz pozostając pod ochroną przed ingerencją i naciskami z zewnątrz, które mogą zagrozić niezależności osądu jego członków i wpływać na ich rozstrzygnięcia (zob. podobnie wyrok z dnia 27 lutego 2018 r., Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, pkt 44 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 64 Niezbędna wolność od tego rodzaju wpływów z zewnątrz wymaga określonych gwarancji, takich jak nieusuwalność, chroniących osoby, którym powierzono zadanie sądenia (wyrok z dnia 19 września 2006 r., Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, pkt 51 i przytoczone tam orzecznictwo). Pobieranie przez te osoby wynagrodzenia na poziomie odpowiadającym wadze wykonywanych przez nie zadań stanowi również gwarancję niezawisłości sędziowskiej (wyrok z dnia 27 lutego 2018 r., Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, pkt 45).
- 65 Drugi aspekt, o charakterze wewnętrznym, łączy się z pojęciem bezstronności i dotyczy jednakowego dystansu do stron sporu i ich odpowiednich interesów w odniesieniu do jego przedmiotu. Aspekt ten wymaga przestrzegania obiektywizmu oraz braku wszelkiego interesu w rozstrzygnięciu sporu poza ścisłym stosowaniem przepisu prawa (wyrok z dnia 19 września 2006 r., Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, pkt 52 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 66 Rzeczone gwarancje niezawisłości i bezstronności wymagają istnienia zasad, w szczególności co do składu organu, powoływania jego członków, okresu trwania ich kadencji oraz powodów ich wyłączenia lub odwołania, pozwalających wykluczyć, w przekonaniu uczestników postępowania, wszelką uzasadnioną wątpliwość co do niezależności tego organu od czynników zewnętrznych oraz neutralności w odniesieniu do sprzecznych ze sobą interesów. Aby uznać, że dany organ spełnia warunek dotyczący niezawisłości, orzecznictwo wymaga w szczególności, aby przypadki odwołania członków tego organu były oparte na wyraźnych przepisach ustawowych (wyrok z dnia 9 października 2014 r., TDC, C-222/13, EU:C:2014:2265, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 67 Wymóg niezawisłości zakłada również, że system środków dyscyplinarnych dla osób, którym powierzono zadanie sądenia, przewiduje niezbędne gwarancje w celu uniknięcia ryzyka wykorzystywania takiego systemu do politycznej kontroli treści orzeczeń sądowych. W tym kontekście należy wskazać, że normy, które określają w szczególności zarówno zachowania stanowiące przewinienia dyscyplinarne, jak i konkretnie mające zastosowanie kary, przewidują interwencję niezależnego organu zgodnie z procedurą w pełni gwarantującą prawa potwierdzone w art. 47 i 48 karty, w tym prawo do obrony, oraz przewidują możliwość zaskarżenia orzeczeń organów dyscyplinarnych, są podstawowymi gwarancjami służącymi zachowaniu niezawisłości władzy sądowniczej.
- 68 Jeżeli w świetle wymogów przypomnianych w pkt 62–67 niniejszego wyroku wykonujący nakaz organ sądowy stwierdzi, że w wydającym nakaz państwie członkowskim istnieje rzeczywiste ryzyko naruszenia istotnej treści prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego z powodu

systemowych lub ogólnych nieprawidłowości w odniesieniu do władzy sądowniczej tego państwa członkowskiego, które mogłyby zagrozić niezawisłości sądów tego państwa, organ ten powinien w drugiej kolejności, w konkretny i dokładny sposób, dokonać oceny, czy w okolicznościach rozpatrywanej sprawy istnieją poważne i sprawdzone podstawy, aby uznać, że ścigana osoba będzie narażona na to ryzyko w następstwie jej przekazania do wydającego nakaz państwa członkowskiego (zob. analogicznie, w kontekście art. 4 karty, wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 92, 94).

- 69 Ta konkretna ocena jest również konieczna, w sytuacji gdy tak jak w niniejszym wypadku, z jednej strony Komisja sporządziła w odniesieniu do wydającego nakaz państwa członkowskiego uzasadniony wniosek, przyjęty na podstawie art. 7 ust. 1 TUE w celu stwierdzenia przez Radę istnienia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez to państwo członkowskie wartości, o których mowa w art. 2 TUE, takich jak państwo prawne, w szczególności z powodu naruszeń niezawisłości sądów krajowych, a z drugiej strony wykonujący nakaz organ sądowy uważa, że dysponuje – w szczególności na podstawie takiego wniosku – dowodami mogącymi wskazywać na istnienie nieprawidłowości systemowych w odniesieniu do tych wartości na poziomie władzy sądowniczej tego państwa członkowskiego.
- 70 Z motywu 10 decyzji ramowej 2002/584 wynika bowiem, że wykonanie mechanizmu europejskiego nakazu aresztowania można zawiesić jedynie w przypadku poważnego i trwałego naruszenia przez jedno z państw członkowskich zasad określonych w art. 2 TUE, stwierdzonego przez Radę Europejską na podstawie art. 7 ust. 2 TUE, z konsekwencjami przewidzianymi w art. 7 ust. 3.
- 71 Z samego brzmienia tego motywu wynika tym samym, że to do Rady Europejskiej należy stwierdzenie naruszenia w wydającym nakaz państwie członkowskim zasad określonych w art. 2 TUE, w tym zasady państwa prawnego, do celów zawieszenia w odniesieniu do tego państwa członkowskiego stosowania mechanizmu europejskiego nakazu aresztowania.
- 72 Zatem dopiero w obliczu decyzji Rady Europejskiej stwierdzającej, na warunkach określonych w art. 7 ust. 2 TUE, poważne i trwałe naruszenie w wydającym nakaz państwie członkowskim zasad określonych w art. 2 TUE, takich jak zasada państwa prawnego, a następnie zawieszenia przez Radę stosowania decyzji ramowej 2002/584 względem tego państwa członkowskiego, wykonujący nakaz organ sądowy byłby zobowiązany automatycznie odmówić wykonania każdego europejskiego nakazu aresztowania wydanego przez to państwo członkowskie, bez konieczności dokonywania jakiegokolwiek konkretnej oceny rzeczywistego ryzyka wpływu na istotną treść prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, na które to ryzyko narażona jest dana osoba.
- 73 Wobec tego, w sytuacji gdy taka decyzja nie została przyjęta przez Radę Europejską, wykonujący nakaz organ sądowy może, na podstawie art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584, wstrzymać się od wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego przez państwo członkowskie wskazane w uzasadnionym wniosku w rozumieniu art. 7 ust. 1 TUE jedynie w wyjątkowych okolicznościach, gdy wspomniany organ stwierdzi, po konkretnej i dokładnej ocenie danego wypadku, że istnieją poważne i sprawdzone podstawy, aby uznać, że osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, będzie narażona po przekazaniu jej wydającemu nakaz organowi sądowemu na rzeczywiste ryzyko naruszenia jej prawa podstawowego do niezawisłego sądu, a zatem istotnej treści jej prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego.
- 74 W ramach takiej oceny wykonujący nakaz organ sądowy powinien w szczególności zbadać, w jakim stopniu nieprawidłowości systemowe lub ogólne w odniesieniu do niezawisłości sądów wydającego nakaz państwa członkowskiego, o których świadczą informacje posiadane przez wykonujący nakaz organ sądowy, mogą mieć wpływ na właściwe sądy tego państwa w zakresie prowadzenia postępowania wobec osoby ściganej.

- 75 Jeżeli z tego badania wynika, że omawiane nieprawidłowości mogą mieć wpływ na te sądy, wykonujący nakaz organ sądowy powinien jeszcze ocenić, w świetle szczególnych obaw wyrażonych przez zainteresowaną osobę i ewentualnie przekazanych przez nią informacji, czy istnieją poważne i sprawdzone podstawy, aby uznać, że owa osoba będzie narażona na rzeczywiste ryzyko naruszenia jej prawa podstawowego do niezawisłego sądu, a tym samym istotnej treści prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego w świetle jej sytuacji osobistej, jak również charakteru przestępstwa, za które jest ścigana, oraz kontekstu faktycznego, na którym opiera się europejski nakaz aresztowania.
- 76 Ponadto wykonujący nakaz organ sądowy powinien wystąpić do wydającego nakaz organu sądowego, na podstawie art. 15 ust. 2 decyzji ramowej 2002/584, o przekazanie wszelkich informacji uzupełniających, niezbędnych jego zdaniem do oceny istnienia takiego ryzyka.
- 77 W kontekście takiego dialogu między wykonującym nakaz organem sądowym a wydającym nakaz organem sądowym ten ostatni może, w stosownym wypadku, dostarczyć wykonującemu nakaz organowi sądowemu wszelkich obiektywnych informacji dotyczących ewentualnych zmian dotyczących warunków ochrony gwarancji niezawisłości sądownictwa w wydającym nakaz państwie członkowskim, które mogą wykluczać istnienie tego ryzyka dla danej osoby.
- 78 W sytuacji gdy na podstawie informacji, jakie wydający nakaz organ sądowy, po zwróceniu się w razie potrzeby o pomoc do organu centralnego lub jednego z organów centralnych wydającego nakaz państwa członkowskiego w rozumieniu art. 7 decyzji ramowej 2002/584 (zob. podobnie wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 97), przekazał wykonującemu nakaz organowi sądowemu, ten ostatni nie wykluczy istnienia rzeczywistego ryzyka narażenia danej osoby w tym państwie członkowskim na naruszenie jej prawa podstawowego do niezawisłego sądu, a w konsekwencji istotnej treści jej prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, wykonujący nakaz organ sądowy powinien wstrzymać się od wykonania europejskiego nakazu aresztowania, który dotyczy tej osoby.
- 79 Biorąc powyższe pod uwagę, na postawione pytania należy udzielić następującej odpowiedzi: wykładni art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 należy dokonywać w ten sposób, że w sytuacji, gdy wykonujący nakaz organ sądowy, mający zadecydować o przekazaniu osoby wskazanej w europejskim nakazie aresztowania wydanym w celu przeprowadzenia postępowania karnego, posiada informacje, takie jak te zawarte w przyjętym na podstawie art. 7 ust. 1 TUE uzasadnionym wniosku Komisji, mogące wskazywać na istnienie rzeczywistego ryzyka naruszenia prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, gwarantowanego przez art. 47 akapit drugi karty, ze względu na systemowe lub ogólne nieprawidłowości w zakresie niezawisłości władzy sądowniczej wydającego nakaz państwa członkowskiego, wspomniany organ powinien zweryfikować w sposób konkretny i dokładny, czy – w świetle sytuacji osobistej tej osoby, jak również charakteru przestępstwa, za które jest ścigana, oraz kontekstu faktycznego, stanowiącego podstawę europejskiego nakazu aresztowania, oraz przy uwzględnieniu informacji udzielonych przez wydające nakaz państwo członkowskie na podstawie art. 15 ust. 2 rzeczony decyzji ramowej – istnieją poważne i sprawdzone podstawy, aby uznać, że owa osoba będzie narażona na takie ryzyko w wypadku przekazania do tego ostatniego państwa.

W przedmiocie kosztów

- 80 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Wykładni art. 1 ust. 3 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r., należy dokonywać w ten sposób, że w sytuacji, gdy wykonujący nakaz organ sądowy, mający zadecydować o przekazaniu osoby wskazanej w europejskim nakazie aresztowania wydanym w celu przeprowadzenia postępowania karnego, posiada informacje, takie jak te zawarte w przyjętym na podstawie art. 7 ust. 1 TUE uzasadnionym wniosku Komisji, mogące wskazywać na istnienie rzeczywistego ryzyka naruszenia prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, gwarantowanego przez art. 47 akapit drugi Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, ze względu na systemowe lub ogólne nieprawidłowości w zakresie niezawisłości władzy sądowniczej wydającego nakaz państwa członkowskiego, wspomniany organ powinien zweryfikować w sposób konkretny i dokładny, czy – w świetle sytuacji osobistej tej osoby, jak również charakteru przestępstwa, za które jest ścigana, oraz kontekstu faktycznego, stanowiącego podstawę europejskiego nakazu aresztowania, oraz przy uwzględnieniu informacji udzielonych przez wydające nakaz państwo członkowskie na podstawie art. 15 ust. 2 decyzji ramowej 2002/584 ze zmianami – istnieją poważne i sprawdzone podstawy, aby uznać, że owa osoba będzie narażona na takie ryzyko w wypadku przekazania do tego ostatniego państwa.

Podpisy